

Bekkering Adams architecten Rotterdam

Krachtige sculpturaliteit

In het voormalige kantoor van NV Blauwhoedenveem, de entree naar de Schiehaven-Müllerpier, resideert sedert 1997 Juliette Bekkering met haar bureau. Sinds januari 2005 werkt ze samen met Monica Adams, afkomstig van Erick van Egeraat associated architects (EEA). De brandweerkazerne in Middelburg en het stadsdeelkantoor Feijenoord zijn net opgeleverd en het Boostergemaal in Amsterdam is bijna voltooid.

Hans Mulder en Jacqueline Knudsen

Juist op het moment dat Juliette een aantal sterke, zeer eigen projecten oplevert en daarmee nogal nadrukkelijk haar naam onder de aandacht brengt, is er ineens Bekkering Adams. Een verrassende combinatie, wat bracht jullie tot elkaar?

Juliette: 'Voor mij was het gereed komen van deze gebouwen het uitgelezen moment om een samenwerking aan te gaan en daarmee het werk meer te verdiepen en uit te bouwen en de mogelijkheden van het bureau te vergroten. Onze verschillende achtergronden vullen elkaar mooi aan.'

Monica: 'We kennen elkaar al 20 jaar, van de studie

in Delft, en hebben elkaar natuurlijk door de jaren gevolgd, maar los daarvan zijn het toch vooral de aspecten die wij belangrijk vinden bij het ontwerpen en het type bureau dat we willen voeren waarin we op een lijn zitten. Er bestaat daarin een gedeelde ambitie en een soort zielsverwantschap. Deze samenwerking is dus niet uit de lucht komen vallen.'

Qua stijl en visie verschillen de bureaus EEA en Bekkering Architecten nogal van elkaar
Monica: 'Zeker, maar qua aandacht voor details en materiaal zijn beide bureaus vergelijkbaar. Detaillering en materialisering dragen bij aan de gelaagdheid van een gebouw. Dat vind ik een interessant thema. Ook Juliette laat in haar ontwerpen veel lagen gebalanceerd samenvallen, er is aandacht voor zowel het beeld als de organisatie van een gebouw. Ze maakt bijvoorbeeld altijd uiterst simpele, maar daardoor heldere en sterke plattegronden. Bij EEA ligt het accent misschien wat meer op het beeld, bij Juliette is de aandacht voor beeld en functionaliteit meer in evenwicht.'

Wat verwachten jullie van de samenwerking

Juliette: 'Voor mij betekent deze samenwerking een verrijking. Thema's in mijn werk zijn ideologie, als architect voel ik een sociaal maatschappelijke verantwoordelijkheid, daarnaast iconografie, functionaliteit, huid, detaillering, ruimtelijkheid. Ik zie Monica vooral als Monica, niet als EEA. Samen vergroten we onze slagkracht, bundelen talent en kunnen we op grotere schaal werken.'

Je huidige projecten zijn toch ook niet beperkt van omvang

Juliette: 'Ik ben eigenlijk een zondagskind, al heel snel heb ik aan grote en fantastische projecten kunnen werken. In het begin vooral aan conceptontwikkeling en stedenbouwkundige plannen. Al vrij snel zijn we in het concrete bouwen terecht gekomen. Het kantoor voor de deelgemeente Feijenoord is in 1999 gestart, vervolgens in 2000 het ontwerp voor een groot kantoorgebouw in de Bijlmer voor ING, een project dat nog steeds in de ijskast ligt, vanwege de terugloop in de kantorenmarkt. Het eerste gebouw dat we hebben opgeleverd is het paviljoen aan het Lloydplein in Amsterdam, tegenover het Lloydhotel. Onlangs is

Monica Adams

Juliette Bekkering
Foto's Roel Dijkstra Fotografie



de brandweer Middelburg Vlissingen opgeleverd. Deze zomer wordt het Boostergemaal opgeleverd. De bouw van een villa in Zaltbommel is ver gevorderd. Wij hebben tot nu toe behoorlijk in de luwte gewerkt en nu komen al die gebouwen af. Een spannende tijd voor ons!

In wat voor situaties miste je een Monica?

Juliette: 'Bijvoorbeeld het boostergemaal is in vorm uitermate complex, de uitwerking en realisering vergde uitgebreid overleg en onderhandelingen met de betonleverancier. Hoe kun je toch een zekere mate van standaardisatie bereiken, hoe bewerken we het beton. Qua beton is het een vrij uniek project. Ik vind dit een steeds belangrijker aspect van mijn werk, hoe krijg je dingen daadwerkelijk voor elkaar. De opdrachten, de opdrachtgeverstructuur en het bouwproces worden steeds complexer. In mijn optiek is een partnerschap noodzakelijk om deze complexiteit het hoofd te bieden en in elke situatie opnieuw het optimale eruit te halen. Samen heb je meer ideeën dan alleen.'

Had je die behoefte vroeger niet?

Juliette: 'Toen ik afstudeerde wilde ik een papieren architect worden, alleen maar tekenen. In de begintijd bij OMA en ook binnen mijn eigen bureau hield ik mij vooral bezig met het genereren van concepten en ideeën, over de uitvoering dachten we nauwelijks na. Laatste tijd zijn we echt aan het bouwen. Bij mij ontstaat een verliefdheid op materialisering en noestheid, ambachtelijkheid. We kunnen nu een concept niet meer los zien van de realiteit.'

Waar zit jullie kracht, op ethisch of esthetisch vlak? Zeker bij gebouwen met een publieke functie is de afweging van wat je wilt uitstralen aan de ene kant en dat wat not-done is aan de andere, geen geringe opgave.

Juliette: 'Een gebouw moet krachtig zijn, moet zijn functie uitdragen, moet de gebruiker representeren. Een deelgemeente moet met zijn gebouw het openbare uitstralen, het respect voor de inwoners en een impuls geven in de gebouwde omgeving van de wijk. De gemeente mag hierin niet cynisch of terughoudend in zijn. Ik heb me bijvoorbeeld met hand en tand verzet toen men de plint onder de raadzaal, in het kader van bezuinigingen in prefab beton wilde in plaats van breuksteen. De voet van het gebouw is het eerste contact met het publiek, moet optimisme uitstralen, uitnodigend zijn, en moet mooi blijven.'

Monica: 'Een esthetische keuze, maar gedragen door ethiek. Juliette heeft wel vaker uitgesproken dat architectuur niet cynisch moet zijn.'

Wanneer is architectuur cynisch?

Juliette: 'Vreugdeloze en liefdeloze architectuur waar men niet over nadenkt. Toen ik in de Welstandscommissie van Rotterdam zat vond ik 90% van de plannen die voorbijkwamen cynisch. Zonder liefde ontworpen, zonder een idee van wat een gebouw doet voor de stad, van de relatie tussen privé en openbaar.'

Monica: 'Cynisch zijn ook de gebouwen die enkel vanuit een theoretisch architectonisch verhaal worden ontworpen, zonder te realiseren wat het doet voor de mensen die het gebouw gebruiken.'

Juliette: 'Ook in de keuze van materiaal en afwerking.'

Zoiets als de Kunsthal dus?

Monica: 'Toen het gebouw werd had het Museumspark nog niet de importantie die het nu heeft. Het was juist heel belangrijk voor de ontwikkeling van het Museumprogramma. Ik vind het beslist niet cynisch.'

En zo'n nauwelijks vindbare, claustrofobe ingang, dat is toch bezoekerijpe pesten?

90% van de plannen die in de Welstand voorbijkwamen waren cynisch

Juliette: 'No money, no detail: OMA heeft de Kunsthal voor een erg laag budget gebouwd. Wat ik zo leuk vind aan de Kunsthal is hoe het gebouw de parkbezoeker op een terloopse manier in zich opneemt, dat heeft iets poëtisch, niet cynisch.'

Wat dan wel?

Juliette: 'Ik vind de architectuur van bepaalde massawoningbouw projecten waar kwantiteit en het architectonische gebaar centraal staat cynisch. De attitude van sommige architecten versus de stad en de gebruikers van deze gebouwen vind ik heel denigrerend.'

Monica: 'Deze gebouwen zijn ontworpen vanuit de gedachte "het is serieproductie, niet moeilijk doen", ze zijn ontworpen vanuit theorie, niet vanuit de bewoners.'

Kun je überhaupt architect zijn zonder van mensen te houden?

Architectuur hoeft niet te plezieren, waardering is meer een toegift achteraf

Monica: 'Natuurlijk, je kunt dingen ontwerpen vanuit een bepaalde afstand en vanuit een professionaliteit.' Juliette: 'Je moet je wel interesseren voor de maatschappij en hoe bepaalde mechanismen werken. Architectuur hoeft niet te plezieren. Ik ben wel blij wanneer mensen mijn gebouwen goed of interessant vinden, maar dat is meer een toegift achteraf. Ik ben erg trots op mijn gebouwen, hoeveel tegenslagen er ook zijn tijdens het ontwerp- of bouw-

Bekkering Adams
architecten

proces. Je concept moet snoei hard en immuun zijn zodat het alle programwizigingen en bezuinigingen kan doorstaan. Soms is het ook goed voor een ontwerp als het soberder wordt. Maar als men dingen voorstelt die voor mij de essentie schaden, strijd ik er tegen, dan ben ik een echte pitbull. Ik kan het dan wel goed uitleggen en achteraf krijg ik meestal gelijk dat ik zo koppig geweest ben. Opdrachtgevers en slechte architecten hebben soms de neiging tot breien, dat leidt tot afzakking.

Bernard Hulsman schreef onlangs over de donkere baksteenmode, die zich over Nederland heeft verspreid. Architecten zijn een modieus volkje, hoe modieus zijn jullie?

Je concept moet snoei hard en immuun zijn

Juliette: 'Je bent een kind van je tijd, je moet rekening houden met de materialen, technieken en programma's van nu. Een Michiel de Klerk kan je nu nog wel ontwerpen, maar het vakmanschap ontbreekt om het uit te voeren. Bij het paviljoen kon slechts 1 van de 20 aangeschreven metselbedrijven het werk aannemen. De opgaven en context veranderen. We proberen gebouwen te realiseren die conceptueel goed blijven, ook wanneer modes veranderen. Die donkere baksteen associeer ik zelf met havengebouwen. Ik vind het heel logisch om zo'n steen toe te passen in een havengebied, zoals bij het Maashavengebouw of het paviljoen in Amsterdam. In dat opzicht zijn we zelfs historise-

rend bezig. Maar die donkere bakstenen woonblokken op de eerste de beste Vindex ontberen elke logica.'

Monica: 'Je hoeft de toepassing van een bepaald materiaal niet te laten omdat het toevallig in de mode is, anderzijds – het enkel en alleen toepassen omdat het modieus is werkt niet.'

Je projecten geven niet de indruk dat je in je materiaalgebruik erg zoekend bent. Passen jullie ook nieuwe materialen toe?

Juliette: 'Innovatie is een belangrijk thema in ons werk, maar in het experimenteren met nieuwe materialen ben ik heel terughoudend, je weet immers nog niet hoe het houdt. Tien jaar geleden moest alles in western red cedar, omdat dat zo mooi zou vergrijzen. Dat blijkt vies tegen te vallen. Ik zie de innovatie juist in het toepassen van nieuwe technieken, bewerkingen en combinaties op materialen die de tand des tijds kunnen doorstaan, zoals het beton in het boostergemaal.'

Je werk is sterk sculpturaal, in zijn meest excessieve vorm wellicht het Boostergemaal. Het is niet een voorspelbaar gebouw geworden, autonoom eerder, hoe staat dit als concept en in welke realiteit?

Juliette: 'Het Boostergemaal is een nieuwe typologie, een boostergemaal bestond nog niet. Ik noem het een kaasstolp: het moet afsluiten en beschermen. Deze eerste booster is gelegen op het voormalige rioolwaterzuiveringsgebied op het Zeeburgereiland. Het is de bedoeling dat met de komst van 4 boosters de rioolwaterzuiveringsgebieden in Amsterdam kunnen verdwijnen en vrijkomen voor herontwikkeling. Het plan voor de toekomstige inrichting van het Zeeburgereiland lag bij het ontwerp nog niet vast. Ook tijdens het ontwerpproces veranderden de plannen voortdurend, variërend van een Manhattan-achtige setting tot een tuin-

stad. Het is daarom een autonoom gebouw geworden, een alzijdig object. De bijzondere vorm, in combinatie met de speciale gevelwerking met cannelures en teksten die in reliëf zijn aangebracht of in het beton gestraald zijn.

Voor ik bouwkunde ging studeren heb ik twee jaar beeldhouwd. Maar bij beeldhouwen miste ik de extra dimensies die je in architectuur wel hebt, je bent je eigen norm en programma. Architectuur ontstaat uit de spanningsvelden tussen het programma, de constructie, materialisering en detaillering, de functionaliteit en het maatschappelijke aspect. Onze ontwerpen kenmerken zich door een integrale benadering, waarin alle aspecten uiteindelijk tot een krachtig ontwerp leiden.

We kunnen een concept nu niet meer los zien van de realiteit

Bureauprofiel

Bureauleiding Juliette Bekkering (1963) en Monica Adams (1964)

Jaar van oprichting 1997

Aantal medewerkers 4 tot 6

Werkgebieden Architectuur, stedenbouw en interieur

Werkwijze Het bureau kent een integrale werkwijze. Veel aandacht wordt besteed aan het consistent uitwerken van de projecten. Een eigenzinnig materiaalgebruik en een uitgesproken detaillering worden waar mogelijk gecombineerd met milieuvriendelijke technieken. Joyeus, bijzonder en persoonlijk zijn de kernwoorden van waaruit het bureau werkt. De tevredenheid van de opdrachtgever en het plezier in het ontwerpen staan centraal. Door de compacte bureau organisatie kan op een zeer directe en persoonlijke manier aan de projecten gewerkt worden en is er ruimte voor gedegen onderzoek. Bij projecten van grote omvang wordt samengewerkt met (vaste) partners voor facilitaire en technische ondersteuning.

Visie Uitgangspunt voor het ontwerpen is een integrale benadering van de opgave. Hierdoor ontstaat ruimte voor nieuwe interpretaties, en kan ingespeeld worden op zowel de problematiek als de (ongekende) mogelijkheden van onze steeds veranderende samenleving. Bekkering Adams architecten staat voor unieke architectuur, die zowel tijdloos, als innovatief en eigentijds is. Het doel is om gebouwen te maken met een ziel. Gebouwen waar gebruikers en bezoekers zich mee kunnen identificeren en waar men trots op kan zijn. Architectuur die zowel robuust, als elegant en verfijnd is. Het verrijken en versterken van identiteit en kwaliteit van de gebouwde omgeving staat voorop.
Website www.bekkeringadams.nl

Bekkering Adams
architecten

Boostergemaal Oost Amsterdam

Bruto vloeroppervlak 650 m²

Ontwerpteam Juliette Bekkering, Corine Keus met Jason Williams, Sander Brand, Paul Michielsens, Milena Zaklanovic; typografie: Jaap Bardett, Visual Lab.

Constructeur Ingenieursbureau DWR

Constructie betonpanelen ABT, Delft

Producent gevelelementen Oosthoek Kemper, Tilburg

Opdrachtgever DWR, Dienst Waterbeheer en Riolerings Amsterdam

Bouwkosten € 1,2 miljoen excl. BTW

Oplevering 2005

Toelichting Het Boostergemaal is een markante sculptuur die in een parkachtige setting aan de nog te realiseren Jachthavenlaan staat. De vorm wordt gedictieerd door de functie en de locatie. Het gebouw plooit zich als het ware om de zware aan- en afvoerleidingen van de pompen heen. Het dak is als een vijfde gevel uitgevoerd zodat het gebouw een alzijdig object is. Optimale benutting van de mogelijkheden van prefab beton resulteren in een fraaie diep blauwgroene kleur en een rijke ornamentiek. Hierdoor krijgt het volume een filigreine en verfijnde uitstraling, die 's avonds met een diffuus blauw licht aangestraald zal worden.
Foto Jeroen Musch

Maashaven O.Z. de Zuidpunt Rotterdam

Programma Multifunctioneel gebouw totaal

10.000 m² met kantoor Deelgemeente Feijenoord

4500 m², kantoorruimte 3500 m², 6 woningen en een parkeergarage

Ontwerpteam Juliette Bekkering, André van der Slik, Corine Keus, Stan Aarts, Susanne Pietsch, Vincent Grandgagnage, Niek van Vliet

Coördinerend en uitwerkend architect KOW

Stedenbouw en Architectuur, Den Haag



Constructeur CAE Nederland, Barendrecht
Opdrachtgever Vestia Rotterdam Feijenoord
Bouwkosten € 9,7 miljoen excl. BTW
Oplevering 2004

Toelichting Het gebouw is een sculpturaal volume met expressieve gevels, analoog aan de omliggende havengebouwen aan de Maas- en Rijnhaven. Bij het ontwerp is duidelijk ingespeeld op de veranderende organisatie van de Deelgemeente. De kantoorruimten kunnen verschillend ingedeeld en gebruikt worden en op eenvoudige wijze kunnen de verdiepingen van het verhuurkantoor in de toekomst bij de Deelgemeente getrokken worden. De hal, de raadzaal en de trouwzaal, de kantine en de vergaderkamers zijn de architectonische dragers van het plan en als specifieke krachtige architectonische elementen uitgewerkt. Hierdoor kan de organisatie in de tijd groeien en kan er uitgebreid en ingekrompen worden in het personeelsbestand zonder aantasting van de identiteit van de organisatie.
Foto Jeroen Musch



Brandweerkazerne Vlissingen Middelburg
 Programma 2700 m² brandweerkazerne en ambulancedienst
 Ontwerpteam Juliette Bekkering, Sander Brand, Jason Williams, Paul Michiels
 Constructeur Goudstikker de Vries 's Hertogenbosch
 Opdrachtgever BHC, Brandweer Huisvestings Consortium, Hoofddorp
 Bouwkosten € 3 miljoen excl. BTW
 Oplevering 2004
 Toelichting De brandweerkazerne ontleent zijn sculpturaliteit aan de landschappelijke kwaliteiten van zijn locatie, waarbij het landschap als het ware door het gebouw heen is getrokken. Het is opgebouwd uit twee L-vormige volumes die in elkaar grijpen, met daar tussen een besloten binnentuin op de 1^e verdieping. Hierdoor ontstaan diverse doorzichten, die het dagelijks bedrijf van de kazerne tonen. Vanuit de kantine in het hart van het gebouw kunnen alle functies worden overzien. De functies voor de uitrukdienst zijn op begane grond gesitueerd in een heldere en efficiënte organisatie. De geabstraheerde letters V en M in de zigzaggen-de betonwand bij de entree staan voor de gemeenten Vlissingen en Middelburg.
 Foto Jeroen Musch

Paviljoen Lloydplein Amsterdam
 Programma 400 m² horeca en kantoorruimte
 Ontwerpteam Juliette Bekkering, Corine Keus
 Constructeur Ingenieursbureau Zonneveld
 Opdrachtgever Blauwwoed Vastgoed Rotterdam
 Bouwkosten € 400.000 excl. BTW
 Oplevering 2000
 Toelichting Het paviljoen is een losstaand object tussen verschillende grote complexen aan de Oostelijke Handelskade: woongebouw MY-side, winkelcentrum Brazilië, en het Lloydhotel. Het gebouw bestaat uit twee in elkaar geschoven volumes; op de begane grond is de horecaruimte gesitueerd en op de eerste verdieping de kantoorruimte. Twee patio's op de eerste verdieping en de trappartij verbijzonderen het volume. Een omkaderd venster op de kop van het volume garandeert een spectaculair uitzicht over de IJhaven. Het paviljoen is uitgevoerd in een donkere mangaansteen, in tegelverband gemetseld, met zinken omlijstingen.
 Foto Christian Richters



Het Tolhuis Zaltbommel
 Programma Verbouwing en uitbreiding van woonruimte en werk/atelierruimte
 Ontwerpteam Juliette Bekkering, Corinne Keus, Stan Aarts, Vincent Grandgagnage
 Constructeur CAE Nederland, Barendrecht
 Oplevering 2005
 Toelichting Het ontwerp voor het Tolhuis beoogt een heldere ingreep die de diverse toevoegingen uit het verleden organiseert en omkaderd. Een meanderende muur verbindt alle bouwdelen, waardoor de uitbreiding een krachtige vorm heeft en het Tolhuis weer optimaal tot zijn recht kan komen. Als samenbindend element is een gang aan de straatzijde gecreëerd die tevens als geluidsbuffer voor het verkeerslawaai dient. Vanuit hier zijn alle ruimten van het huis toegankelijk. Verschillende halfklimaatruimten kunnen worden afgesloten zodat het huis gedurende zomer en winter een ander gebruik kent. Het regenwater wordt opgevangen in een bassin en gebruikt voor het grijswatercircuït.
 Illustratie Juliette Bekkering

Spottersplatform Rotterdam
 Programma Observatiepost, hotel en restaurant
 Ontwerpteam Juliette Bekkering, André van der Slik
 Opdrachtgever DS+V, Rotterdam
 Ontwerp 1997
 Toelichting Het spottersplatform is gesitueerd aan de Van Brienoordbrug. Het ensemble bestaat uit drie onderdelen: Een vaste toren waar men kan spotten en gespot worden en waar men kan genieten van het panorama over de skyline van Rotterdam, een bascule gebouw waar men met auto en al naar grote hoogte wordt gebracht om zo uit te kijken over de stad en havens en de basculebrug die het spottersplatform met het vaste land verbindt. Door de bewegende onderdelen manifesteert het gebouw zich als een telkens veranderende compositie. Een sculpturaal ensemble dat samen met de brug de entree van de randstad markeert.
 Illustratie Juliette Bekkering

